Poštnina plačana v gotovini

Roman

Številka 2 Din

Naročnina: 1 mesec 8 Din, 1/4 leta 20 Din, 1/2 leta 40 Din, vse leto 80 Din. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani štev. 15.393. — Dopisi: „Roman", Ljubljana, Breg 10-12

Tednik za vse / Izhaja ob sobotah / Ljubljana, 1. XI. 1930

Leto II. - Štev. 44

SPIKE O' DONNEL

(na desni), eden izmed poglavarjev čikaških banditov, se je dal, hoteč pokazati, da se ne boji ne detektivov ne policije, fotografirati v centru Čikaga skupaj s francoskim časnikarjem Géom Londonom (na levi), avtorjem naših člankov, ki jih začenjamo priobčevati v današnji številki na 2. strani.

KRONIKA TEDNA

Nj. Vel. kralj je podpisal in proglasil zakon o državnem sodišču za zaščito države.

Polkovnika Švabića, rešitelja Ljubljane pred Italijani l. 1918, je ljubljanski občinski svet izvolil za častnega člana mesta Ljubljane.

V Jugoslaviji je več ko 200.000 uradnikov, pravi statistika finančnega ministrstva. V proračunu pride na osebne izdatke 41·5%.

28. oktobra je minilo 25 let, kar so dogradili hotel Union, ki je bil prvi in najmodernejši in je še danes največji hotel v Ljubljani.

Prihodnje leto se ustanovita podružnici Državne obrtne banke v Ljubljani in Sarajevu.

Bled je letos posetilo 18.836 gostov (med njimi 6357 Jugoslovanov). Od l. 1925 do 1929 so gostje takole rasli: 6190, 8260, 11.982, 13.107, 16.996.

V vrbaski banovini ustanove prihodnje leto sto ljudskih šol.

Ministrstvo za gradnje je odobrilo tehnične elaborate za graditev cest Ljubljana-Litija-Radeče, Trbovlje-Rimske toplice, Cerknica-Begunje-Št. Vid, in Trbovlje -Sv. Martin, ter dovolilo banovini podpore 2 milijona Din.

*

Gospodarski odbor Društva narodov ceni število brezposelnih na vsem svetu na 12—15 milijonov.

V Alsdorfu pri Aachenu v Nemčiji je iz doslej še neznanih vzrokov prišlo 22. oktobra v rudniku do strahovite nesreče, ene največjih v zgodovini rudarstva. Smrt je našlo 262 rudarjev.

Komaj so pokopali nesrečne žrtve v Alsdorfu, je nemške rudarje zadela spet nova katastrofa: v rudniku Maybach v Posaarju je eksplodiral premogov prah. Mrtvih je 99 rudarjev.

25. oktobra je bila v Assisiju v baziliki sv. Frančiška Asiškega poroka kralja Borisa bolgarskega z Ivano Savojsko.

Sovjetska vlada nadaljuje dumping (gl. razlago besede med današnjimi „Vprašanji in odgovori") z lesom in žitom, ki ju meče na evropski trg po smešno nizkih cenah.

V Rumuniji so zasledili na veliko razpredeno vohunsko organizacijo.

Angleški učenjak Wellington je baje odkril cepivo za influenco.

Francoska zmagovalca Atlantika Costes et Bellonte sta se v soboto 25. oktobra vrnila v Pariz, ki ju je svečano sprejel. Listi ugotavljajo, da takega veličastnega sprejema še ni doživel noben zasebnik po 27. februarju 1881, ko so sprejeli pesnika Victoria Hugoja.

Avstrijski državni proračun za leto 1931 znaša okoli 17 milijard Din ter so izdatki kriti z dohodki.

GEO LONDON: DVA MESECA MED ČIKAŠKIMI BANDITI

Copyright by Agence Littéraire Internationale, Paris

Najbolj zaposleni človek Čikaga

„Bodite mi dobrodošli, gospod!"

S temi besedami mi stisne dr. Herman Bundesen, chicaški coroner roko, nato pa me po domače, kakor bi se že Bog zna kako dolgo poznala, otipa po trebuhu in vzklikne:

„In Vaš oklopni telovnik? Kaj, nimate ga? Brez oklopnega telovnika ste prišli v Chicago? Neverjetno! Tak vam v Newyorku niso tega nasvetovali? Kaj takega! Brez jeklenega telovnika!"

Stekla v coronerjevih naočnikih so sicer debela, vendar ne toliko, da bi prikrila ironijo njegovega pogleda.

Ko sem se zadnjič vozil v klubskem vagonu v brzovlaku med Newyorkom in Chicagom, mi je rekel neki sopotnik, ki je meni nič tebi nič, kakor znajo storiti samo Američani, kadar jim je prevroče, slekel suknjič:

„Vidite, jaz imam navaden telovnik. Vozim se samo do Buffala."

Šala? Ne bi rekel. V Newyorku in drugod so ljudje, ki se rajši odrečejo plodoviti kupčiji, kakor da bi jo storili v ‚loopu', trgovskem delu Chicaga, ki se tako imenuje po prepletajočih se zavojih (loop pomeni pentljo) nadcestne železnice, ki obdaja ta predel mesta.

Da, v tem ‚loopu', tem šumnem trgovskem predelu Chicaga, so se že večkrat sredi ceste ob belem dnevu odigrale najbolj nezaslišane drame, drame v katerih so govorili samo revolverji, strojnice in bombe. Še ni dolgo tega, kar je neki poglavar tolpe, prosluli Zuta, kakor po čudežu rešil svojo glavo pred napadi sovražne tolpe, katere edina nedolžna žrtev je bil izprevodnik prav takrat mimo vozečega tramvaja cestne železnice.*

Chicago je bil še pred sto leti vas, danes pa je najlepše mesto Združenih držav in se razvija v silnem tempu. Človek kar strmi, kadar se ustavi pred prekrasnimi vilami in razkošnimi palačami na bregovih prostranega jezera, in nehote ga obide misel, da je Chicago mesto samih milijonarjev.

A vendar je Chicago tudi mesto največje bede in največjih zločincev.

Chicaški banditi, so združeni v mogočnih organizacijah, tvorijo v državi Illinois svoje posebne države. Razpolagajo z velikimi denarji, vrhu tega pa se znajo dobro okoristiti s političnimi borbami pretendentov na sodniška in policijska mesta in si celo zagotoviti nekaznovanost. Chicaški zločinci so ‚kapitalizirali zločin' — kakor se je izrazil Charles Hughes, najvišji sodni funkcijonar Združenih držav.

Take so razmere in vrli in lojalni dr. Bundesen jih prav nič ne taji. On je coroner mesta Chicaga, to se pravi sodni zdravnik in preiskovalni sodnik v eni osebi. Vsi umori in uboji spadajo pod njegovo pristojnost. Vselej kadar mu policija kaj takega sporoči, se takoj odpelje na pokojnikov dom ali na kraj zločina, ugotovi prvi dejansko stanje, ukrene po potrebi obdukcijo, ki jo sam izvrši, drugi dan pa predseduje sodišču, ki izreče svoje mnenje o vzrokih nasilne smrti in pove, ali gre za zločin ali samomor, ali pa prizna, da je vzrok nasilne smrti neznan.

V Chicagu vzame poklic coronerja jako dosti časa. Mladi in spretni detektiv Drury, ki ima menda rekord v zajetju lopovov, mi je rekel o dr. Bundesnu: „Naš coroner je najbolj zaposleni človek v Chicagu", in dostavil, da dá svoji trditvi potreben poudarek: „And how!" (In še kako!)

ZALE DEKLICE PRI BOMBAH

Pisarna dr. Bundesna je v petem nadstropju (po ameriških pojmih je to še v pritličju) mestne hiše in je udobna kakor malokateri evropski biró. Človek si res ne more misliti prijetnejšega in ljubkejšega prostora kakor te sobe, kjer sestavljajo zale deklice statistike o vseh vrstah nasilne smrti ali pa urejajo po policah in predalih revolverje, pištole, karabinke, strojnice ali pa one male bombe, ki jih tihotapci tako cenijo pod imenom ‚ananas'.

Doktor Bundesen je dobre volje; vedno ima pri sebi dva naba-

* Zuto so kmalu potem ubili v Dalafieldu.

sana revolverja, ki ju pa nikoli ne vidiš. Njegova obleka se mu tako elegantno prilega, da niti ne slutiš, da je tako strašno oborožen. Najbrž bo vzrok ta, da si daje dr. Bundesen delati obleko pri krojaču nedaleč postaje La Salle Street, ki slovi po svoji prečudni spretnosti, s katero zna napraviti revolvrske žepe na oblekah, da ne izdajo orožja — pri krojaču, čigar odjemalci sestoje v glavnem iz največjih banditov, ki čujejo na blesteča imena ‚kralj greha', ‚cesar žganja', ‚princ prostitucije' in podobna, in ki na svojo vnanjost neskončno bolj pazijo kakor predsedniki velikih trustov ali člani diplomatskega zbora.

Kakor se to čudno sliši, sta vendar ljubeznivost in osebna prikupljivost rodila dr. Bundesnu sovraštvo chicaškega župana.

Chicaškega župana splošno poznajo pod imenom Bill Thompson. Med vojno, preden je njegova domovina stopila na stran antante, je bil on edini župan, ki dolgo ni hotel sprejeti generala Joffra, ko je le-ta potoval po Ameriki in so ga Američani vse povsod sprejemali z blaznim navdušenjem.

„Ne smemo pozabiti," je vedno govoril z vnemo, ki mu jo je narekoval strah pred volitvami, „da je Chicago šesto največje nemško mesto na svetu." Nu, in dr. Bundesna ljubi chicaški župan še mnogo manj kakor francoske generale. Očita mu, da je preveč priljubljen med prebivalstvom.

DVA SOVRAŽNIKA POD ISTO STREHO

Še pred nekaj leti je bil dr. Bundesen samo načelnik mestnega zdravstvenega odseka. In zgodilo se je, da ga je občinstvo, ko je prišel na baseballsko tekmo, toplo pozdravilo s ploskom in vzklikanjem, Thompsona, ki je malo prej prišel na igrišče, pa ni nihče hotel opaziti. To je župana jako razkačilo in dr. Bundesen se je malo dni nato iznenada zbudil kot navaden državljan brez funkcije. Osvetil pa se je pri prvih volitvah. Kandidiral je za coronerja, ki ga kakor vse mestne uradnike volijo po splošni volilni pravici. Zmagal je pod zastavo demokratov — dvojni poraz za Thompsona, ki je strasten pristaš republikanske stranke.

Danes živita oba nasprotnika, ki se še vedno gledata ko pes in mačka, pod isto streho. Županova delovna soba je v istem nadstropju mestne hiše kakor coronerjeva. Če zadene dr. Bundesen po golem naključju v enem dvanajstih dvigal na Thompsona, ga ošine s pogledom, ki bi delal vso čast Alu Caponu, poglavarju tolp južnega Chicaga, kadar sreča Bugsa Morana, kralja lopovov severnega Chicaga.

Vendar mislim, da je župan Thompson edini Bundesnov sovražnik. Ta vražji človek — namreč coroner — je namreč od sile ljubezniv dečko.

Ko mi je razkazal svojo pisarno, me odvede v kabinet in reče: „Ker ste prišli z namenom, da poizveste o življenju in navadah chicaških banditov, sem vam popolnoma na razpolago. Tukaj zrazen je soba, v kateri boste kakor doma. V njej dobite pisalni stroj in telefon. Ali želite, da vam razložim, kako so tolpe organizirane? Baš sem za nekaj minut prost. Dajva, pogovoriva se v miru..."

Rezko in ukazovaje se tisti trenutek oglasi telefon.

Dr. Herman Nils Bundesen
chicaški coroner

„Z dovoljenjem!" se opraviči coroner.

Sklonjen nad aparatom prikimava z glavo in pritrjuje:

„Da... da... da... v redu... O. K."

O. K. je popačena kratica besed ‚All correct', in se izgovori oké, pomeni pa toliko kakor ‚vse v redu'.

Spustil je slušalko na vilice, skočil čez mizo in v divjem zaletu planil iz sobe, v naglici zakričavši čez ramo: „Za menoj!"

Odgovoril sem: „O. K."

DIVJI LOV PO MESTU

Ni mi bilo lahko obdržati gospoda coronerja v očeh, zakaj tekel je po hodnikih mestne hiše kakor rekorder na kratke proge.

V vestibulu se je ustavil, pritisnil hkrati na vse signale za dvigala in kriknil: „Dol! Dol!"

Pred hišo ga je že čakal njegov avto, mogočen, neverjetno razkošen voz. Spretno kakor akrobat je skočil njegov šofer za volan, doktor pa je mene potisnil na sedež, prisedel in glasno kriknil:

„207, East Chestnut Street.. Go ahead, go ahead!" (Brž! Naprej!)

Avto se zgane, doktor pa jame piskati, zdaj s signalno piščalko zdaj s sireno, kakršne imajo v Parizu ambulance.

Poldne je, promet po cestah nenavadno živahen, toda pred nami se povsod raztepejo vsi kakor otroci pred tulečo pošastjo.

Dvajset stražnikov na motornih kolesih se od nekod pojavi okoli nas. Pravcat čudež je to, da drug drugega ne zmečkajo in da morejo slediti našemu tempu.

Tako se mi zdi, kakor da sem igralec v filmu, čigar vsebina mi je čisto neznano. Vsekako pa je to zvočni film. Kajti tuljenje sirene in žvižganje piščalke je tako, da kar boleče brni v ušesih.

Zdi se mi kakor bi me bil coroner popolnoma pozabil. Trikrat sem ga vprašal, kam gremo, pa ni nič odgovoril.

Ko vozimo čez reko, postane vožnja iznenada počasnejša. Moram izrabiti to priliko: „Kam, gospod coroner, kam?"

Odgovor mi je spet signal s piščalko in sireno.

Tedaj preberem naslov, ki sem si ga zabeležil, ko ga je coroner dal šoferju: „207, East Chestnut Street."

Tam se bo brez dvoma odigral veliki prizor tega filma, kjer mi bo dodeljena do zdaj še neznana vloga. Kako daleč je to in kako neizmeren je Chicago!

STRAH PRED KROGLAMI

Coronerjev avtomobil je še poslednjič drzno zavil in zdajci se mi je odprl nenavaden prizor. Bili smo v ulici s krasnimi hišami, v ulici, ki je kazala, da je vajena mira in pokoja. In pred eno teh hiš je bilo polno ljudi. Tam se je ustavil naš avto, pred hišo s številko 207 — da, to je bila ulica East Chestnut.

Nenavadna je ta množica. Prav nič podobna oni vznemirjeni, prerivajoči se masi, kakršna se na primer zbere v Parizu pred hišo, za katere zidovi se je „nekaj zgodilo" — oni množici, katere razburjenje se razodeva v krikih in vikih in ki se godrnjaje umika dobrodušnim stražnikom, ki jo pozivajo, naj gre svojo pot.

Toda v Chicagu se radovedneži rekrutirajo samo iz „poklicnih". Pasante je mnogo preveč strah revolvrskih krogel, ki tako rade zaidejo v stran, da bi se ustavili na cesti, če vidijo, da se tam dogaja nekaj nenavadnega.

Ti radovedneži pa stoje tako lepo v redu, kakor bi jih bil tja postavil režiser. Najprej dva negibna velikana, policijska uradnika v ci-

Še to številko — in nobene več

ne dobe naši naročniki, ki nam še dolgujejo za prošlo četrtletje. Prihodnje dni dobite položnice, če takoj ne nakažete, bo prepozno!

vilu, ki stražita hišna vrata. Za njima kakih deset s karabinkami oboroženih redarjev. In potem drugi stražniki, pri katerih ni videti orožja. Nekoliko delj od njih stoji kakih dvajset časnikarjev, ki so si zataknili svojo novinarsko propustnico za klobuk, da jo vsi že od daleč vidijo. Vrsto sklepajo fotografi in filmski operaterji.

Kot zadnja straža pa stoje trije policijski avtomobili, ki so po radijskem aparatu v neprestani zvezi s centralo. Pravkar oznanjajo vsi trije aparati v zboru: „Policija v St. Louisu misli, da so trije banditi, ki jih išče, odpotovali v Chicago."

Dr. Bundesen je stopil iz avtomobila, naglo stisnil roko nekaterim znancem, hlastno izmenjal nekaj besed s policijskim poročnikom in mi šepnil na uho: „Idite z menoj!"

Stopim po dolgem, dokaj temačnem hodniku. Tedaj se skloni k meni:

„Zdaj sva v hiši senatorja Joycea, zastopnika države Illinois, ki ga je njegova žena davi dobila mrtvega v postelji. To bo še čudna reč."

Pozvoniva pri vratih v pritličju. Odpre jih vsa objokana črnka. S spoštljivim glasom dobro vzgojene služkinje nama pove:

„Gospa je v salonu. Sirota je vsa strta... Če pa hočete videti ubogega gospoda, ta je že čisto mrzel."

Hiša smrti

Spalnica je najzadnja soba v razkošno opremljenem stanovanju senatorja Johna T. Joycea.

Truplo nesrečnega parlamentarca je skoro popolnoma golo in čudno skljućeno na postelji. Tako se zdi, kakor da se je nesrečnež pred smrtjo dvignili na kolena in je, ko se mu ni posrečilo, postrani padel na postelio nazaj, skrčil kolena, roke pa sklenil v obupno prošnjo.

Njegov fini mladostni obraz — senatorju Joyceu je bilo šele osem in trideset let — je obrobljen z rdečkastimi lasmi.

Takrat neslišno pristopi neki mož: pomočnik dr. Bundesna. Potem se prikaže nesrečna vdova, jako zala žena z izrazitimi očmi. Dr. Bundesen jo prosi, naj odide iz sobe. Spremim jo v njen salon. Brez miru bega po sobi in z glasom, ki ga ji duše solze, vzklika: „Vedela sem, da pride do tega! Vedela sem! O, rekla sem mu! Lopovi! Ker ga niso mogli ubiti s kroglo, so ga zastrupili."

Takrat pozvoni. Pred vrati stoji že postaren gospod z aktovko pod pazduho, ki s ponižnim glasom vpraša:

„Ali morda potrebujete zdravnika? Čul sem, da je v hiši bolnik."

Jako začuden odgovorim, da ne. Nisem vedel, da imajo v Ameriki tudi zdravnike, ki hodijo od hiše do hiše.

V tem se je bil tudi dr. Bundesen že vrnil v salon: „Gospa, vse kaže, da je postal vaš mož žrtev zastrupljenja."

„PREVEČ MI JE DRAGO ŽIVLJENJE!"

Joyceve vdove torej slutnje niso varale. In z obrazom spačenim od silne bolečine zaječi:

„O, slutila sem,... slutila! Vi najbrž ne veste, da bi pojutrišnjem, v ponedeljek moral iti moj mož na pričevanje? Šlo je za volilne sleparije, ki so se dogodile lanskega aprila, ko so banditi naskočili njegovo volišče, da pribore svojim zaščitnikom zmago. Hoteli so preprečiti, da bi prišel na dan z imeni.

Sicer je policija že prej večkrat zahtevala, naj izpove kar ve. Toda on je odgovoril: ‚Ne, hvala. Preveč mi je drago življenje.' O, gospod, ko bi vedeli, kako je visel na življenju, kako je bil dober in zvest! Včeraj je bil še prav dobre volje, ko se je poslavljal; rekel je, da se kasno vrne. Popoldne pa me je nekdo poklical na telefon in me vprašal, ali je res, da so mojega moža ustrelili. Lahko si mislite, kako me je ta vest presunila, moj obup pa je še narasel, ko mi je pozneje telefoniral tudi naš odvetnik Cornelij Palmer, da je dobil od nekega Lawrencea Marena vest o umoru mojega moža. Takrat je bilo pol enajstih zvečer. Bila sem na nekem političnem zborovanju. Blazna od zlih slutenj sem se vrnila domov, kjer pa sem na svoje neizmerno veselje dobila svojega moža živega; zdel se mi je samo nekam čudno slab in zaspan."

DRAMA

„Ali ni bil morda pijan?" je vprašal coroner, ki dobro pozna svojo ‚suho' Ameriko.

„Nekaj je res pil, a ne mnogo," je brez užaljenosti odvrnila nesrečna žena. In potem je povzela:

„Danes ob desetih dopoldne me je spet nekdo poklical na telefonu, ne da bi se bil predstavil. Ker je moj mož še spal, sem rekla, da je že šel z doma. ‚Z doma?' je vprašal neznanec. ‚Menda me hočete imeti za norca!' S temi besedami je obesil slušalko. Kakih dvajset minut nato se je zbudil moj mož. Iznenada sem začula neko ječanje. Planila sem k njegovi postelji. Pogledal me je in poskusil izpregovoriti, toda njegovo telo se je zdajci vzpelo, še poslednjič me je pogledal, nato pa so mu oči osteklenele. Bil je mrtev."

Komaj je gospa Joyceva s poslednjimi močmi sklenila žalostno povest o koncu svojega moža, ko so drug za drugim stopili v njeno sobo njena sestra, mati in brat njenega moža. Lahko si mislite, kakšno je bilo svidenje, ki sem mu moral biti priča. Prizor ko mati objokuje sina, trga srce v Chicagu prav tako kakor v Parizu in povsod drugod na zemlji.

Tisti trenutek najavi policijski poročnik, ki je stražil pri vratih, prihod neke osebe, ki bo igrala ta mrki dan važno vlogo. Bil je to velikan z mogočnim trebuhom, ogromen kakor omara z zrcalom. Ime mu je Schulte in je prijatelj in zaupnik senatorja Joycea, po poklicu pa lastnik pogrebnega zavoda. Gospod Schulte ima na North-State-Streetu imenitno urejeno podjetje z veliko dvorano, kamor polagajo mrliče na pare, in secirno dvorano, kjer lahko dr. Bundesen takoj izvrši obdukcijo.

GOSPOD SCHULTE SE STAVLJA NA RAZOLAGO

Gospod Schulte se prikloni coronerju in mu reče na uho, da „bo gospod coroner pri njem hitro in udobno odpravil svoje delo". In ko je tako gospod ‚pogrebni' uredil vse potrebno zastran svojih poslovnih interesov, se je priklonil vdovi in potožil:

„O, ubogi, ljubi Joyce, žalosten sem, bil mi je tako dober prijatelj."

Vdova Joyceva mu odgovori:

„Gospod Schulte, dobro ste poznali mojega moža; če bi mi mogli povedati, kako je umrl, bi vam bila jako hvaležna."

LISTNICA UREDNIŠTVA

Nekateri naši prijatelji nas opozarjajo na to, da je ugleden slovenski tednik začel v zadnjem času prinašati neke rubrike, ki smo jih tudi mi šele pred kratkim — a pred njim — uvedli, in navezujejo na to svoje misli. Zahvaljujemo se tem prijateljem za njihovo ljubeznivo pozornost in odgovarjamo:

Ko je tednik „Roman" nekatere teh rubrik uvedel pred nekaj tedni, sicer res ni v nobenem tedniku našel pobude zanje; navzlic temu nam ni niti oddaleč na umu, da bi hoteli videti pri komerkoli, ki uvaja iste rubrike kakor mi, kaj nepoštenega, nelojalnega ali celo konkurenčnega. Mi se čutimo samo počaščene, da smo velikemu slovenskemu tedniku dali idejo za uvedbo onih rubrik — ako smo mu jo dali; če pa se je, kar se nam zdi verjetnejše, to zgodilo neodvisno od nas, nam je to samo dokaz, da smo bili mi, ko smo one rubrike že prej uvedli, na pravi poti.

H. R. HAGGARD:

Žena z večno mladostjo.

Prejšnja vsebina

(Ta roman je začel izhajati v 42. številki „Romana". Današnje nadaljevanje je tretje.)

Pred dvajsetimi leti sem sedel jaz, Ludovik Horacij Holly, neko noč v svoji sobi, študirajoč matematiko za izpit, ko nekdo potrka. Kdo more to biti? Prijateljev nisem imel razen enega; vsi so se me ogibali, ker sem bil tako grd, da se me je vsak sramoval. — „Naprej!" rečem. In kašljaje vstopi — kdo? Moj edini prijatelj Vincey z nekako skrinjico v roki.

„Z menoj je konec," reče. „Preden umrem, pa bi rad tole uredil s teboj. Sina imam, pet let mu je; vidiš, prosil bi te, da bi mu bil varuh, pa tole skrinjico bi mi shranil zanj do njegovega petindvajsetega leta."

Čudno je govoril — ali je bil pri pameti ali ne? Toda njegov glas je bil tako proseč, da mu nisem mogel prošnje odreči, čeprav nisem vedel, kaj naj pomeni.

Še tisto noč je Vincey umrl; jaz sem mu izpolnil njegovo poslednjo željo tako glede one skrinjice kakor zastran sina.

Tako so minila leta in mladi Leon je dosegel 25. leto svoje starosti. Bil je krasen človek, kakršnega še nisem videl v življenju; vse ženske so se zagledavale vanj.

Na dan, ko je Leon izpolnil svoje petindvajseto leto, sva z njim in slugo Jobom prinesla skrinjico iz banke domov in jo odprla. V njej je bila druga, manjša skrinjica iz ebenovine, a ko odpremo to, zagledamo tretjo, iz srebra. V njej je bilo čisto na vrhu pismo z naslovom: Mojemu sinu Leonu, če doživi, da odpre to skrinjico.

„Moje trpljenje, telesno in duševno, je večje kakor bi ga mogel prenašati, in ko sklenem še te male posle, ki mi jih narekuje skrb za tvojo bodočnost, umrem. Naj mi Bog odpusti. Saj tudi drugače ne bi bil živel delj kakor še kako leto dni."

„Torej se je sam ubil!" vzkliknem. „Mislil sem si."

„A zdaj," nadaljuje Leon, ne da bi bil odgovoril na mojo opazko, „dovolj o meni. To, kar ti zdaj povem, se tiče tebe, ki si živ, ne mene, ki sem mrtev in pozabljen, kakor da me nikoli ni bilo. Holly, moj prijatelj, kateremu te dam v oskrbo, če te bo hotel vzeti — Holly ti bo povedal to in ono o našem pradavnem plemenu. V tej skrinjici boš dobil dovolj stvari, ki ti to dokažejo. Prečudno legendo, ki jo je napisala na črepino tvoja pradavna pramati, mi je izročil moj oče na smrtni postelji, in je zelo delovala na mojo domišljijo.

Bilo mi je šele devetnajst let, ko sem sklenil priti resnici do dna. Ne bom ti pripovedoval vsega kar sem doživel. Tole pa je velezanimivo:

Na afriški obali, v še neraziskani deželi, nedaleč izliva Zambezija v morje je rtič, na njegovem skrajnem koncu pa skala, ki je podobna zamorski glavi. Tam sem se izkrcal in zvedel od domačina, ki so ga njegovi ljudje zaradi nekakega zločina pregnali, da so v notranjosti dežele velike gore in prostrane votline z velikanskimi močvirji. Povedal mi je, da govore tam ljudje v arabskem narečju in da vlada nad njimi lepa bela ženska, ki jo oni le redko vidijo, o kateri pa trde, da ima moč nad vsem živim in mrtvim. Dva dni nato je oni človek umrl za mrzlico, ki si jo je nakopal, ko je šel čez močvirje; meni pa je zmanjkalo hrane in ker sem že takrat čutil kal bolezni, ki me je pozneje ubila, sem se vrnil na ladjo.

Toda ladja se mi je razbila na obalah Madagaskarja; rešil me je neki angleški parnik, ki me je prepeljal v Aden. Od tam sem se vrnil v London z namenom, da nadaljujem poizvedbe, kakor hitro mi bo mogoče. Na poti se ustavim na Grškem, kjer srečam tvojo mater. Na prvi pogled se zaljubim vanjo, in ona vame. Potem si se rodil ti in mati je umrla. Takrat se me je spet lotila bolezen in vrnil sem se semkaj, da umrem. Navzlic temu sem do zadnjega upal in sem se začel učiti arabščine; na vsak način sem hotel odkriti skrivnost, v kateri je naš rod živel toliko vekov. Toda bolezen se mi ni izboljšala.

S teboj, sin moj, pa je drugače. Zato ti predam uspehe svojega dela skupaj z listinami, ki dokazujejo izvor našega rodu. Moj namen je bil, da ne dobiš tega prej, dokler ne boš v tistih letih, ko boš znal presojati, ali bi šel odkrivat eno največjih skrivnosti sveta — ali pa me vržeš v kot kot dolgočasno pravljico, ki se je rodila v zmedenih ženskih možganih.

Jaz ne verjamem, da bi bilo samo pravljica. Prepričan sem, da je nekje kraj, kjer poznajo življenjsko silo sveta. Življenje je, zakaj tedaj ne bi bile sile, ki bi mogle podaljšati življenje v neskončnost?

Toda ne maram ti vsiljevati svojih nazorov. Preberi in sam presodi! Če se boš čutil sposobnega, da se lotiš poizvedovanja, dobro, toliko imetja sem si pri-

dobil, da ti denarja ne bo manjkalo. Če pa misliš, da je vse to plod bujne domišljije, te zaklinjam, da uničiš črepino in pisma in za zmerom odstraniš iz našega rodu največji vir vznemirjenja in usodne radovednosti. Morda bi bilo to še najpametnejše. Kar je neznano, se navadno zdi ljudem grozno, a ne morda zaradi prirojenega človeškega praznoverja — ne, nego zato, ker je po navadi res grozno. Kdor bi se hotel seznaniti z velikimi in skrivnostnimi silami, ki oživljajo svet, bi kaj lahko postal njihova žrtev. Če pa res odvozlaš zagonetko ter se pojaviš lep za zmerom in mlad za vse veke, ne boječ se ne časa ne zla, in vzvišen nad naravnim razpadom telesa in duha — kdo ti pove, da boš res srečen potem? Odloči se, sin moj, in naj te vodi ona Moč, ki ravna vse stvari. — Srečno!"

Tako se je to pismo iznenada končalo brez podpisa in datuma.

„Kaj praviš, stric Holly?" vpraša Leon s prikritim razburjenjem in položi pismo na mizo. „Pričakovali smo neko skrivnost in kakor kaže, smo jo tudi našli."

„Kaj mislim, vprašaš? Gotovo je tvoj oče pamet izgubil," odgovorim trdo. „Prav to sem mislil že pred dvajsetimi leti, ko je prišel v mojo sobo. Sodim, da je to nesrečniku tudi skrajšalo življenje: to pisanje je brez glave."

„Tako je, gospod!" pritrdi tehtno Job. Job je bil namreč jako prozaičen.

„Pa poglejmo, kaj je na oni črepini!" reče Leon in vzame očetov prevod ter začne čitati:

„Jaz, Amenarta, iz kraljevske rodbine egipčanskih faraonov, žena krasotca Kalikrata, svečenica Izide, ki jo bogovi ljubijo in demoni poslušajo, pišem umirajoča svojemu sinu Tisistenu, Velikemu maščevalcu.

Pobegnila sem s tvojim očetom iz Egipta, ker sem ga s svojo ljubeznijo zapeljala, da je prelomil obljubo. Pobegnila sva na jug čez morje in potovala dvakrat po dvanajst mesecev ob obali Libijski v Afriki, ki gleda na vzhod solnca, kjer je ob neki reki velika skala, podobna glavi Etijopcev. Štiri dni smo bili na vodi, daleč od izliva velike reke; eni so se utopili, drugi pa pomrli od bolezni.

Takrat pa so nas ujeli divjaki in nas odnesli deset dni daleč, dokler nismo prišli v neko votlo goro, kjer je bilo prej veliko mesto, ki je propadlo, zdaj pa so votline in jame, ki jim živ človek ni videl konca. Pripeljali so nas h kraljici svojega rodu, ki meče posodo na glave tujcem, ki je čarodejka in pozna vse stvari, pozna življenje in ljubezen, ki ne ubija.

In ona se je ozrla s pogledom polnim ljubezni po tvojem očetu Kalikratu in je hotela mene ubiti, njega pa vzeti za moža, toda on me je ljubil, nje pa se je bal, in ni hotel tega storiti. Takrat pa naju je ona vzela s seboj in s pomočjo črne magije odvedla po strašnih potih, tja kjer je velika jama, v kateri leži mrtev stari modrijan, in nama pokazala, kako se obrača steber življenja, ki nikoli ne izumre, čigar glas je glas groma; in ona je stopila v plamen in prišla iz njega nepoškodovana in še lepša. Takrat je prisegla, da hoče napraviti tvojega očeta nesmrtnega, če on mene ubije in se preda njej; zakaj mene ona ne more ubiti zaradi magije mojega naroda, ki je v meni in ki je večja in močnejša od nje. Toda on si je z rokami zakril oči, da ne bi videl njene lepote, in me ni hotel ubiti. Takrat ga je ona vsa besna udarila in on je umrl. Toda takoj se je spustila v jok in ga med tožbami odnesla od tam; ker pa se je mene bala, me je poslala na izliv velike reke, kamor je priplula ladja, ki me je odpeljala. Na njej sem rodila tebe; po dolgem potovanju pa sem prišla v Atene.

In zdaj ti velim, sin moj Tisisten, Veliki maščevalec, poišči ono žensko in izmami ji skrivnost življenja, in če moreš, jo ubij, da osvetiš svojega očeta. Če pa se bojiš ali ne maraš tega storiti, povem to vsakemu, kdor pride za teboj, dokler naposled ne pride oni pogumni, ki se bo okopal v plamenu in zasedel prestol faraonov. Govorim o stvareh, ki se zde neverjetne, toda videla sem jih sama in ne lažem."

„Naj ji Bog oprosti greh!" zaječi Job, ki je ves čas poslušal z odprtimi usti.

Jaz nisem ničesar rekel. Prva moja misel mi je bila, da je moj nesrečni prijatelj izgubil pamet in si celo stvar izmislil. Preveč nenavadno je bilo vse to, da bi si mogel kdorkoli izmisliti. Da odpravim sleherni sum, vzamem v roke črepino in začnem čitati grški izvirnik; bil je jako dober, če pomislim, da ga je pisala Egipčanka. In res je bilo vse to zapisano na črepini. Angleški prevod je bil dober in eleganten.

Na desni strani črepine je bil v rdečih črkah ta-le napis:

Na zemlji, na nebu, na morju
So čudne stvari.
Hoc fecit
Dorothea Vincey.

Presenečen obrnem relikvijo na drugo stran. Bila je od vrha do dna pokrita z beležkami v grščini, latinščini in angleščini. Prva beležka v velikih grških črkah je bila Tisistenova, ki mu je bilo ono pismo namenjeno. Napisano je bilo: „Nisem mogel iti, Tisisten svojemu sinu Kalikratu." Ta Kalikrat, ki je kakor vse kaže dobil ime po grškem običaju po svojem dedu, je gotovo hotel oditi tja, zakaj njegove besede, v kolikor so se dale prečitati, so se glasile tako: „Prekinil sem potovanje, ker so bili bogovi zoper mene. Kalikrat sinu."

Med tema napisoma, od katerih je bil drugi po nekod že tako

VSAK DAN 1 VPRAŠANJE

Odgovori na 11. strani

1. Kaj je dumping in kako se izgovori?
2. Kaj pomeni kratica p. p. c.?
3. Kaj je plagijat?
4. Iz katerega jezika izvira beseda kiosk?
5. Kaj so indiciji?
6. Kaj je sweater?
7. Kaj pomeni kratica S. S. S. R.?

oglodan, da se je komaj bral, je bila popolnoma moderna pisava nekega Lionela Vinceya, najbrž Leonovega deda. Nato je bilo nekaj skoro nečitljivih grških napisov, in nato dvanajst latinskih, raztresenih vse vprek, kjer je pač bilo kaj prostora. Podpisi so se končali z imenom „Vindex" ali „maščevalec". Potem se je to latinsko ime pretvorilo v „de Vincey", naposled pa v docela moderno „Vincey".

In zdaj pridem na ono, kar je morda najzanimivejše na tej prastari relikviji. Napisano je v črnih črkah in ima datum 1445. Ta napis se glasi:

„Ta relikvija je pravo mistično in čudežno delo, ki so ga moji predniki prinesli s seboj iz Armorike, to je iz Bretanje; in neki sveti človek je neprestano nagovarjal mojega očeta, naj jo uniči, češ da jo je napravil sam satan z magično in peklensko umetnostjo. In zato jo je moj oče razbil v dva kosa, toda jaz, John de Vincey, sem oba dela rešil in ju zlepil drugega z drugim, kakor vidite, danes, v ponedeljek, po prazniku blažene device Marije v letu Gospodovem 1445."

Nato je prišel predzadnji napis, iz dobe kraljice Elizabete, datiran z letom 1564:

„Jako čudna zgodba, ki je mojega očeta življenje stala, ker je na potovanju ob afriški obali njegovo ladjo potopila neka portugalska galeja, in je utonil. John Vincey."

Zdaj pride na vrsto poslednji napis, ki izvira, sodeč po pisavi, iz prve polovice osemnajstega stoletja. To je neki ne popolnoma pravilni citat Hamletovih besed: „Mnogo je stvari na nebu in zemlji, o katerih tvoja filozofija, Horacij, niti ne misli."

„Torej," sem rekel, ko sem pregledal in prebral vsaj one napise, ki so se dali brati, „taka je torej skrivnost, Leon, zdaj pa si sam ustvari svojo sodbo, kakor sem si jo jaz."

„In to je?" je hlastno vprašal Leon.

„Mislim, da je ta črepina pristna in — naj bo še tako neverjetno — da je v tvojem plemenu prehajala od očeta na sina že od četrtega stoletja pred Kristom. To svedočijo napisi. Da je tvoja stara pramati, egipčanska kneginja, napisala ono, kar smo prečitali na črepini, prav nič ne dvomim, kakor tudi ne dvomim, da ji je nesrečna moževa usoda nekoliko zmešala možgane in ni vedela, kaj piše."

„A kako si tolmačiš ono, kar je moj oče videl in kar je čul od onega afriškega domačina?" je vprašal Leon.

„Slučaj. Brez dvoma obstoje na afriški obali gorski grebeni, ki nalikujejo človeški glavi, prav tako pa je tudi dosti ljudi, ki govore v bastardni arabščini. Tudi mislim, da je v Afriki mnogo močvirij. In še nekaj ti moram reči, Leon, čeprav mi je težko: da namreč tvoj oče, ko je pisal ono pismo, ni bil pri zdravi pameti. Bil je itak že jako nervozen, vrhu tega pa se je čisto dal zmešati po onem starem napisu. Skratka, mislim, da je vse to nezmisel. Vem, da so na svetu jako čudne reči in sile, ki jih redko srečamo, a kadar jih srečamo, takrat jih ne razumemo. Toda dokler ne vidim na svoje oči — in mislim, da se to nikoli ne zgodi — tudi ne bom nikoli verjel, da bi bilo na svetu kako sredstvo za odpravo smrti, čeprav samo za prav malo časa, in takisto ne, da bi bila kakšna bela čarodejka v afriškem močvirju. Vse to je nezmisel, otrok moj, nezmisel. Kaj pa ti praviš, Job?"

„Jaz mislim, gospod, da je vse to laž in da se gospod Leon ne bo spuščal v te stvari, ker se iz njih ne more nič dobrega roditi."

„Morda imata oba prav," reče Leon popolnoma pokojno. „Ne povem nikakega svojega mnenja, rečem pa tole: Hočem enkrat za vselej razčistiti to stvar, če vidva nočeta z menoj, pojdem pa sam."

Pogledal sem mladeniča in sem videl, da res tako misli kakor govori. Če hočem biti iskren, moram priznati, da nisem hotel pustiti Leona samega, ne toliko zaradi njega kakor zaradi sebe. Nisem tiste vrste človek, ki so navezani na ljudi; moški in ženske so se odvračali od mene, ali se mi je vsaj tako zdelo; mogoče so mislili, da je moj grdi obraz ključ mojega značaja. Zato mi je bil Leon vsa moja družba, ves svet — brat, sin in prijatelj — in dokler mu ne bom napoti, hočem biti z njim. Seveda bi bilo krivo, če bi mu pokazal, kakšno oblast ima nad menoj; zato se mu tudi nisem smel izdati.

„Da, pojdem, stric," je vzkliknil Leon, „in če že ne odkrijem vira življenja, dobim morda vsaj kako lepo priliko za lov."

Tu se mi je ponudila priložnost, da se umaknem. Zato vzkliknem:

„Lov? Prav imaš; na to nisem niti mislil. To mora biti jako divja zemlja, polna ptic in zveri. Že od nekdaj hrepenim po tem, da ubijem kakega nosoroga. Otrok moj, jaz ne verujem v ono prerokbo, verjamem pa v dober lov. Za kaj takega bi bil; če hočeš iti, zaprosim za dopust in se ti pridružim."

„Ah!" reče Leon. „Saj sem si mislil, da ne boš izpustil te krasne priložnosti. Toda kako z denarjem? Dosti ga bomo potrebovali!"

„Zastran tega se nikar ne vznemirjaj," mu odgovorim. „V banki je vse tvoje imetje, ki se je nabiralo v dolgih letih, razen tega pa sem si tudi jaz dal na stran dve tretjini tega, kar mi je zapustil tvoj oče. Mislim torej, da nama ne bo manjkalo."

„Dobro. Potem lahko vse te stvari spraviva in stopiva v mesto po puške. Ali bi šel tudi ti, Job, z nama? Čas bi bil, da si nekoliko ogledaš svet."

„O, gospod," odgovori Job, „meni ni kaj do tujih dežel, toda če gospoda pojdeta, morata imeti nekoga, ki jima bo postregel in zanju skrbel; in jaz nisem človek, ki bi vas zapustil po dvajsetletni službi."

Knjige

Najstarejša knjiga na svetu bo najbrž „Prisse Payrus", ki se nahaja v pariški Narodni knjižnici. Ta knjiga je iz leta 3350 pred Kristom in jo je našel učenjak, po katerem se imenuje, v nekem grobu pri Tebah v Egiptu.

(F. W. Pollin v „Literarische Welt".)

Ureja Boris Rihteršič

Pola Negri se hoče ločiti

Knez Mdivani in njegova žena Pola Negri sta najbolj pariski zakonski par. Ona je Američanka, rojena v Brombergu na Poljskem, on pa je Georgijec, vzgojen v Angliji.

Pred tremi leti sta se poročila — pravijo, da iz ljubezni. Nastanila sta se v Ruelliskem gradu, odkoder je Pola pred nekaj dnevi pobegnila v Pariz, kjer je vložila tožbo za ločitev zakona.

Kaj je vzrok razporu? Po Parizu šušljajo, da je bilo videti kneza zelo pogosto v družbi lepe čikaške pevke Mary McCormick, še več, pravijo celo, da je bilo zelo ganljivo gledati kneza pri slovesu...

Toda pustimo to. Čez mesec bo že pozabljeno, kakor je bilo pozabljenega že toliko. Saj danes že skoraj nihče več ne ve, kako idealno razmerje je vladalo nekdaj med Polo in Rudolfom Valentinom.

Res malo je še tistih. Drugi se bodo tega morda spomnili, ko bodo zvedeli, da jo toži neki španski slikar za sto tisoč frankov, del honorarja za njeno sliko. Na tem dragocenem platnu je za njeno glavo megleno, tajinstveno, skoraj kakor duh naslikana senca pokojnega Valentina, njenega druga, čigar podoba je še zmeraj živa v duši kneginje Mdivani...

Filmski zvezdniki in časnikarji

O filmskih zvezdnikih pišejo skoraj vsi listi. Ni ga skoraj dneva, da ne bi polnili stolpcev z vestmi o teh ljubljencih publike, o njihovih doživljajih, ki so največkrat plod prerazvite novinarske domišljije. Dosti je zvezdnikov, ki sami dajejo povoda za tako pisanje — saj je to v njih prid, mnogo je pa tudi takih, ki jim reklama ni po godu.

Greta Garbo se n. pr. rada pogovarja z žurnalisti, toda ne dovoli, da bi o teh pogovorih pisali. Še tega jim ne pusti, da bi stenografirali svoje beležke o teh pogovorih vpričo nje. O svojem zasebnem življenju sploh ne govori. Rada pove samo, kaj dela in kako se ji posreči ta ali oni prizor v filmu, kjer igra.

Lilian Gish in režiser Victor Seastroem, rojak Grete Garbo, naglašata ob vsaki priliki, da s časnikarji nočeta imeti posla.

Ramon Novarro si časih sploh ne upa oditi iz ateljeja, da bi imel mir pred njimi, zgodilo pa se je že celo, da si je nadel umetno brado, da ga niso spoznali. Pokojni Lon Chaney je bil njihov najhujši sovražnik. Kjer je le mogel jim je zagodel. Ko je ležal bolan in čital v dnevnikih poročila o resnosti svoje bolezni, se je neprestano jezil nanje, češ da pretiravajo. A žal se niso motili. Kmalu potem Lona ni bilo več...

„Aleluja"

Znani režiser King Vidor je pred nekaj meseci dogotovil svoj film „Aleluja", v katerem igrajo sami črnci in ki ga je pripravljal več let. Pred kratkim je bila premijera v Berlinu, ki je imela ogromen uspeh. Vsa časopisna kritika se je izrazila enoglasno, da je to film, ki ni samo zanimiv po vsebini in tehniki, marveč tudi poučen, kakor malokateri drugi. King Vidor je v tem filmu pokazal gledalcem nov, doslej popolnoma nepoznan svet, ki je bolj podoben bajki kakor resničnosti. Pred očmi se jim vrste slike, ki jih doslej še nihče ni videl, življenje, o katerem so doslej poznali samo nejasne fraze. V „Aleluji" spoznajo življenje zamorcev, tega povsod zaničevanega in ponižanega plemena, vidijo ga tako naravno in prepričevalno, kakor ga jim ni še nihče pokazal.

Pravijo, da je to najboljši film Kinga Vidorja.

Ocenjevanje filmov

Nikar ne mislite, da gre film takoj, ko je izgotovljen v svet. V Ameriki napravijo takole: Najprej ga pregleda več komisij, potem pa ocenjevalna akademija, ki razpiše vsako leto nagrade za najbolje odigrane vloge in najbolje režirane filme. Za te nagrade se seveda potegujejo vse filmske družbe, ker je to zanje največje odlikovanje.

Naše bralce bo gotovo zanimalo, kateri filmi in kateri igralci so letos dobili nagrado. Evo jih:

Greta Garbo za „Ano Christie", Norma Shear pa za „Ločitev".

Wallace Beery je bil odlikovan za vlogo v filmu „Okovi", Lawrence Tibbetts pa za „Hajduško pesem".

Med režiserji so dobili odlikovanje Clarence Brown za film „Ana Christie", Robert Leonard za „Ločitev" in King Vidor za sloviti film iz življenja zamorcev „Aleluja".

Poleg tega sta še dobila nagrade manuskripta za film „Ana Christe" in „Okovi".

Vsi ti filmi so delo MGMa.

Za drugo leto se filmske družbe že zdaj pripravljajo in imajo nekaj filmov v rezervi, ki bodo gotovo prišli v poštev pri delitvi nagrad. Kdo prejme prvo nagrado, pa seveda zdaj še ne moremo reči.

Filmski drobiž

Naša priljubljena filmska zvezda Ita Rina je pred nekaj dnevi prispela v Reval na Estonskem, kjer je bila pri krstni predstavi svojega novega zvočnega filma „Na valovih strasti". Sprejeli so jo zelo lepo in navdušeno. Čez nekaj dni odpotuje v Pariz, kjer bodo prvič predvajali „Obešenjakovo Tončko".

Elitni Kino Matica

Tel. 21—24

EDINI ZVOČNI KINO V LJUBLJANI

Vesela srca. Prekrasna filmska opereta. V glavnih vlogah Käthe Dorsch in sloviti komorni pevec-tenorist Hans Heinz Bollmann.

Hai Tang. Prvi govoreči velefilm znamenite kitajske filmske umetnice Ane May Wong. Kot njen partner nastopa v tem filmu priljubljeni Franz Lederer.

Novost za čitatelje naše filmske rubrike

V zadnji številki smo javili, da bomo odslej poklanjali našim prijateljem lepe slike filmskih veličin, če bodo pravilno rešili vprašanja, ki jim jih bomo zadajali. Danes objavljamo podrobnosti in pogoje.

V vsaki številki bomo razpisali 6 nagrad za rešitev 5 vprašanj. Te slike bomo razdelili med 6 čitateljev in sicer v temle redu:

Kdor reši pravilno vseh **pet** vprašanj, dobi prvo nagrado — 5 velikih fotografij filmskih igralcev. Za rešitev vsaj **treh** vprašanj razpisujemo drugo nagrado, t. j. 3 fotografije. Naslednje 4 nagrade (po 1 fotografija) so pa za one, ki rešijo pravilno vsaj **eno** vprašanje. Če bi bilo za kako nagrado več konkurentov, odloči žreb.

Vsaka številka bo imela poseben kupon, ki ga bo moral obenem z rešitvami vsak poslati. Najdete ga na 15. strani. Rešitve brez kupona pojdejo v koš.

Rešitve je treba poslati najkasneje po izidu lista. Rešitve in imena priobčimo 14 dni po izidu vprašanj.

Za danes prvih 5 vprašanj:

1. Kdo je igral glavno moško vlogo v filmu „Ben Hur"?

2. Katera sta glavna dva filma Charlieja Chaplina?

3. Kdo je odkril Greto Garbo za film?

4. Kako opozore filmska podjetja letala, naj ne lete nad filmskimi ateljeji, ker snemajo tam prizore iz zvočnih filmov?

5. Pri kateri družbi igra Ramon Novarro? (Poglej na sliko, ki smo jo zadnjič priložili!)

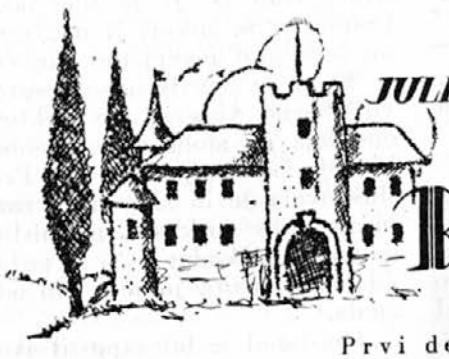

JULES MARY

Brez vesti

Prvi del

POMLAD LJUBEZNI

Prejšnja vsebina

(Ta roman je začel izhajati v 40. številki „Romana". Današnje nadaljevanje je peto.)

V bližini Fontainbleauja kraj Pariza stoji grad, ki ga je kupil od prejšnjega lastnika neki Forges, bogataš in finančnik. Pravkar se je bil vselil vanj s svojo rodbino, sinom in hčerjo.

Blizu gradu stanuje pohabljenec Gobriand z ženo in hčerjo Julijo. Graščaka Forgesa smrtno sovraži; pred dvajsetimi leti je izgubil pravdo proti njemu. Bralec dobi vtis, kakor da Forges v tej pravdi ni igral pošteno.

Gobriandova hči Julija in slikar Gaston, mladi Forgesov sin, sta se seznanila že pred letom dni; zaljubila sta se drug v drugega na prvi pogled. Toda ko mladi slikar pove očetu, da se hoče oženiti z Julijo, stari Forges prebledi na smrt. Ne, njegov sin se ne sme poročiti, ne in ne!

Pri Gobriandovih je velika revščina. Stari že dve leti ni plačal najemnine; birič Borel ga je že zarubil. Vrhu tega mu zboli še hči Julija, ki je do zdaj preživljala vse. Na upanje nihče več ne da; kje dobiti denar? Ena pot še ostane Gobriandu: lov, divji lov. Njegov prijatelj čevljar Lefond bi mu posodil puško, in...

Starec je imel srečo: ustrelil je dva srnaka in tako rešil svoji hčeri zdravje in življenje.

Mladi mož je bil napisal dolgo pismo — a nihče ni prišel ponj. Čakal je na Julijo in se plazil okoli njene hišice, toda videl in čul ni ničesar, kar bi mu dalo misliti, kje utegne biti deklica.

„Ali je bolna?" se je vprašal. „Saj bi jo vendar moral videti!" Streslo ga je. „Če je hudo bolna in jaz niti ne vem!"

Nekega večera se je priplazil do ute ob živi meji. Tam je postal in pogledal skozi okno v dekliško sobo. Okno je bilo le medlo razsvetljeno.

Gaston je stopil bliže.

Ker so bili zastori spuščeni le na pol, je lahko videl Julijo, ki je ležala na postelji in se razgovarjala z očetom.

Očividno se ji je bilo stanje že obrnilo na bolje. Smela je tudi od časa do časa že vstati. In z njenim zdravjem se je vračalo veselje v to hišo, ki je bila za njene bolezni kakor izumrla in zapuščena.

Toda Julija je bila še vedno jako bleda in Gaston je začutil, kako ga je nekaj zapeklo v očeh, ko je pogledal njen upadli obraz.

„Sirota!" je zamrmral. „Koliko je morala prestati!"

Ker pa se je bal, da ne bi privabil starega Gobrianda, se ni upal dolgo ostati pod oknom.

*

Drugi dan je imel mladi mož srečo, da je uzrl dekle izza drevesa, kamor se je bil skril.

Julija je hodila v gozdu, počasi in z opotekajočimi se koraki, še vsa slaba od komaj prestane bolezni; iskala je med drevjem senčnatega prostorčka.

Zdelo se mu je, kakor da se njene oči neprestano upirajo v gozd na neko določeno mesto, kakor da bi njene misli iskale njegovih in kakor da čuti, kje je on in kako željno jo čaka.

Gaston je stopil izza drevesa in se ji pokazal.

Julija ga je takoj spoznala, čeprav je bil še razmeroma daleč. Vsa kri ji je mahoma udarila v srce in morala se je prijeti za plot, da ni omahnila.

„O, kako ga ljubim!" je zamrmrala.

Tisti trenutek je stopil stari Gobriand na vrt.

„Kaj je to?" je vprašal na glas. „Kdo ti je pa dovolil hoditi po vrtu? Ali se nič ne bojiš, da mi iznova zboliš, ti otrok nespametni!"

Čeprav se je mlada deklica na vso moč trudila, da skrije razburjenje, je stari vendarle opazil na njenem obrazu, da nekaj ni v redu.

„Saj si vsa iz sebe! Kaj pa ti je?" je vprašal z glasom, iz katerega sta zvenela nezaupanje in strah.

Namesto odgovora je Julija naslonila glavo očetu na ramo. Njeno srce je bilo prepolno; izlilo se je v ihtenje.

Stari se je resno prestrašil. Nežno je pobožal svojo hčerko.

„Ali ti je hudo, da jokaš?" je vprašal. „Ali si nesrečna?"

Ni mu mogla odgovoriti.

„Govori, Julija, govori, povej, kaj ti je!" je silil oče vanjo. „Saj veš, da te tvoj stari oče ljubi nad vse na svetu. Do zdaj si vedno imela zaupanje vame. Zakaj jokaš?"

Tako neodoljivo jo je prijelo hrepenenje, da se mu vsa izpove — da mu prizna svojo ljubezen do Forgesovega sinu, da mu pove, da jo tudi on ljubi. Nehote se je njen pogled, v katerem so se lesketale solze, obrnil proti gozdu.

Tam je še zmerom stal Gaston, ves zatopljen v misli, ne meneč se za očetovo navzočnost.

Gobriand je pogledal za hčerjo in takoj spoznal sinu svojega smrtnega sovražnika. Tisti mah se je izraz nežnosti v njegovih očeh umaknil in izpremenil v izraz divje jeze in besa. Stisnil je svojo hčer za roko.

„Ali je to Gaston Forges?" je vprašal.

Ona ni odgovorila — bilo jo je strah.

„Kaj počne pri naši hiši — ali je morda zaradi tebe tu?" je zasikal oče.

Vsa v strahu in tesnobi ni imela moči, da mu odgovori. Zdajci pa jo je iznenada obšla trdna volja, da očetu vse prizna — tisti trenutek je pozabila njegovo neizprosnost in svojo sla-

Če ste nervozni, berite oglas na 15. str.

bost, vse, vse je pozabila spričo svoje ljubezni.

Gobriand je hotel videti svoji hčeri do dna duše. Sirovo jo je sunil stran.

„Če je to res — če bi bilo to res," je vzkliknil s hripavim, zlomljenim glasom, „res ne vem, kaj bi storil!"

Stopil je nekaj korakov naprej in se potem spet obrnil.

„Rajši bi videl, da si mrtva!" je zasikal. „Razumeš, rajši vidim, da si mrtva! In njega, če njega še enkrat vidim, da se plazi okoli naše hiše, ga ustrelim! Da, ustrelim ga! Slišiš?"

Kakor blazen je odhitel.

Julija se je onesvestila zgrudila na tla. Gaston se je bil tisti mah, ko je videl, da ga je stari opazil, skril za drevje in odhitel domov, hoteč se na vsak način izogniti prepiru z Julijinim očetom. Tako ni videl in ne čul prizora med očetom in hčerjo.

Vroče solnce, ki je pripekalo na Julijino čelo, jo je zbudilo, toda njena slabost je bila tolika, da se je komaj pobrala in privlekla v uto, kjer je pol mrtva omahnila na klop.

*

Gobriand ves dan ni izpregovoril besede. Mrko je gledal predse. Le zdaj pa zdaj, kadar je mislil, da ga hči ne vidi, jo je ošvrknil s trdim, vprašujočim pogledom. Julija je bila vsa bleda in njene oči so kazale sledove solz.

„O, da bi Gastona nocoj ne bilo!" je vroče prosila Boga. „Videl me je, in ve, da nisem več bolna. Ali bo mogel premagati svojo nestrpnost? Tri tedne se nisva videla, tri tedne nisva izpregovorila besedice — le ali bo mogel potrpeti še nekaj dni, da se oče malo pomiri?"

Najmanjši šum, najneznatnejši glas, ki ga je čula od zunaj, jo je stresel.

Tudi Gobriand ni spal. Dvakrat je vstal in se splazil do vrat sobice, kjer je Julija spala, in prisluškoval.

Deklica v postelji ga je čula, čula je tudi, kako je krevsal po vrtu.

„O, da bi Gastona ne bilo!" je šepetala sama pri sebi. „Gotovo bi ga ubil!"

Toda Gaston je vedel, da je stari Gobriand odkril njegovo ljubezen do Julije, in je sklenil biti oprezen. Zase se sicer ni bal, pač pa za Julijo.

„Vrag sam ve, kaj bi starec storil, če naju preseneti!" je rekel sam pri sebi in pametno ostal doma.

*

Tako je minilo nekaj dni.

Gobriand se svoje hčere ni upal vprašati — bal se je resnice.

Julija sama pa je bila tako preplašena, da se ni upala niti iz sobe, boječ se vprašanj, na katera bi morala ali z lažjo odgovoriti, ali pa izdati sladko skrivnost, ki jo je vezala z Gastonom. Ob misli na očetovo jezo je vselej vztrepetala.

Toda dolgo tako ni več moglo iti dalje — dan, ko bosta morala mlada priznati očetu svojo ljubezen, je moral priti prej ali slej.

Naši bralci bodo še pomnili, da je Gaston že večkrat rekel svoji izvoljenki:

„Edina zapreka je pri mojem očetu — m o j oče bo naposled vendarle moral sprejeti moj sklep."

Nekega dne je dobila Julija pod korenino, kamor sta ljubimca spravljala svoje ljubavne dopise, pismo, ki ji je takoj nagnalo vso kri v obraz. Bilo ji je, kakor da se pripravlja strašna nesreča.

To pismo je bilo jako kratko. Glasilo se je:

„Drevi pridem k tvojemu očetu. Bodi tudi ti zraven, draga moja Julija!"

Roke so ji vztrepetale in obšla jo je tolikšna slabost, da ni dosti manjkalo, da ni omahnila.

„Drevi!" je zamrmrala. „O Bog! O Bog! Kako se bo to končalo?"

Jeza njenega očeta, ki jo je slutila, ji je zbujala neizrekljiv strah. Dan se ji je zdel tako kratek — še nikoli ji ure niso hitele s tako neverjetno naglico.

Ko se je znočilo in so pospravili borno večerjo, je deklica obsedela na stolu v kotu sobe, kjer je bilo najbolj tema. Prisluškovala je in srce ji je razbijalo. Niti poskusila ni misliti na Gastona; kadar se ji je pojavila misel nanj, jo je s silo odgnala.

Gobriand je bil zapustil svojo klop pred vrati in stopil v hišo.

„Hladno postaja in bojim se, da se ne prehladim," je rekel in zaprl vrata.

Iz varčnosti niso prižgali luči. Navadno so ostali do devetih ali desetih v temi pokonci, se pogovarjali o vsem mogočem, nato pa šli spat.

Zdajci pa je Juliji skoro zastalo srce. Zunaj se je začul korak, ki se je ustavil pred hišnimi vrati. Zaslutila je, da je to Gaston, čutila je, kako mladenič omahuje pred usodnim vstopom. Šlo je za njeno srečo in njen mir — zato je bilo treba dobro premisliti, preden se odloči. Oba sta to vedela.

Koraki so prišli bliže. Potrkalo je.

„Obisk!" se je začudil Gobriand. „Kdo bi utegnil to biti — ob tej pozni uri? Gotovo se je zmotil v hiši!"

Stopil je k vratom in odprl. Na pragu se je pojavila visoka, vitka Gastonova postava. Toda noč je bila pretemna, da bi bil Gobriand spoznal došleca.

„Česa želite, gospod? S kom imam čast govoriti?" je vljudno vprašal starec.

Julija je od tesnobe malone skoprnela.

„Jaz sem Gaston Forges in bi rad z vami govoril," je rekel mladi mož in stopil v izbo.

Gobrianda je vrglo nazaj.

„Forges? Forges?" se je pridušeno utrgalo z njegovih ustnic. In njegov srd je bil tolik, da je čisto pozabil prepovedati mlademu možu vstop v hišo.

Julija je vsa drgečoča prižgala svečo in jo postavila na mizo. Čudno zverižene sence so se razbegle po sobi.

„Kaj hočete — česa želite?" je sirovo vprašal Gobriand.

Gaston je bil tako vznemirjen, da prvi trenutek ni prišel do besede.

„Idite!" ga je nahrulil stari. „Vedite, da mi je vaša navzočnost osovražena. Vi ste sin človeka, ki mi je ugrabil premoženje, ki je bilo moje — sin ste tatu! Ne rečem, da ste odgovorni za zločin tega prekletega Forgesa — tega ne trdim — toda na otroke pade pogosto sramota roditeljev. Idite ali pa vas vržem ven!"

Gobriandove oči so žarele od srda in na njegovih licih sta se pokazali dve rdeči pegi.

Julija, ki je poznala očetovo naglo jezo, je skočila k njemu, ga objela okoli vratu in rekla s trepečočim glasom:

„Pomiri se, oče! Če prihaja gospod Forges k nam, ga je gotovo privedel važen vzrok."

„Kakšen vzrok je to mogel biti?" je vzkipel Gobriand. „Kaj naj imamo mi s temi ljudmi?" Vendar je tudi njega nekoliko prevzela radovednost in godrnjaje je menil:

„Nu, dobro, gospod — poslušam vas, po kaj ste prišli?"

To rekši se je spustil na slamnat stol ravno nasproti mlademu možu.

Gaston se je za trenutek zamislil, potlej pa je pogledal Juliji v oči in je rekel z umerjenim, resnim glasom:

„Gospod Gobriand, besede, ki vam jih zdaj povem, vas bodo morda presenetile. A naj se sliši še tako čudno in nepričakovano, vas vendarle prosim, da stvar dobro premislite, preden se daste zavesti od jeze, ki jo gojite zoper mene!"

„Govorite — poslušam vas!" je presenečeno odgovoril Gobriand, ne vedoč, kam meri mladi mož.

„Že dolgo je, kar sem prvič videl gospodično Julijo," je povzel Gaston. „In od tistega trenutka, ko sem jo prvič videl, sem jo vzljubil."

„Mojo hčer?" je ves osupel vprašal Gobriand.

„Da — in zdaj sem prišel, da vas prosim za njeno roko!" je končal Gaston.

„Vi — Julijin mož?" je vzkliknil stari. „Vi — dedič uropanega imetja? Vi — mož dekleta brez vinarja, dekleta, ki ga je vaš oče spravil do tega, da mora težko delati, če hoče utešiti lakoto? Vi — Forges, vi mož Julijin?"

VSAK DAN 1 ODGOVOR

Na vprašanja na 6. strani

1. Izgovori dámping. Prodajanje blaga, ki ga v lastni državi oddajajo za visoko ceno, v inozemstvu za slepo nizko ceno v svrho konkuriranja.

2. Pour prendre congé (pur prandr konžé) = za slovo (na posetnicah).

3. Tatvina duševne lastnine (iz latinščine).

4. Iz turščine in pomeni prvotno nekak prizidek na orijentalskih palačah, v prenesenem pomenu pa hišico za prodajanje listov itd. razlogi, ki dadó sklepati na krivdo;

5. Znamenja (lat.); v pravosodju odtod indicijski dokaz = dokaz zgolj na podlagi domnev in več ali manj verjetnih sklepov.

6. Izg. svéter in ne sviter. Beseda je angleška in pomeni debelo pleten in tesno prilegajoč se volnen ali bombažev jopič.

7. Sójus Sovjétskih Socialističeskih Respúblik = zveza socijalističnih sovjetskih republik, uradno ime za Sovjetsko Rusijo.

Stari je bil bled ko smrt. S komaj slišnim glasom je povzel:

„Ali ste to že povedali svojemu očetu?"

„Da."

„In kaj je odgovoril?"

„Zavrnil me je — to sem pričakoval. Ljubim Julijo iz vsega srca in le z njo upam, da dosežem srečo v življenju. Ali s svojo voljo zlomim očetov odpor ali pa se poročim zoper njegovo voljo, zakaj v kratkem bom polnoleten."

Gobriand se je zamislil, toda njegove sovraštva polne oči se niso odvrnile z mladeničevega obraza.

„In navzlic temu," je po dolgem premolku povzel pohabljenec, „navzlic temu, da veste, kako mislim o vašem očetu, ste prišli sem, čeprav je on tisti, ki se mu imam zahvaliti za vso svojo nesrečo in bedo!"

„Vem, kakšne pravice zahtevate. Poznam jih, zakaj od očeta sem dostikrat čul pripovedovati o tej dedščini."

„Nu in?"

„Na to vam odgovorim samo to, da ne zardim nad imenom, ki ga nosim!" je odgovoril Gaston s ponosom.

Gobriand se je kratko zasmejal.

„Tudi on me ima za norca," je zamrmral med zobmi. „Počakajmo, kdor se nazadnje smeje, se najbolje smeje."

„Če bi imel svojega očeta za krivega," je čez čas nadaljeval Gaston, „vas ne bi bil prišel prosit za roko vaše hčere, zakaj potem bi v tem videli nekako poravnanje tega, kar vam je bilo zlega storjeno — nekako priznanje zločina. Če bi imel svojega očeta za krivega, bi bil skril ljubezen do vaše hčere v globino svojega srca in nikoli, gospod Gobriand, nikoli ne bi vi nič čuli o njej!"

„Torej prihajate popolnoma zares?" je vprašal stari.

„Obožujem Julijo, gospod Gobriand, in mislim, da tudi ona mene ljubi. Ker prisostvuje temu pogovoru in naju čuje, jo vprašajte sami! Upam, da potem ne boste moje prošnje zavrnili. Prepričan sem, da je vaša ljube-

zen do hčere močnejša od mržnje, ki vas navdaja do mojega očeta!"

Gobriand je vstal in storil dva koraka proti svoji hčeri.

„Ali je res, kar je pravkar rekel Forgesov sin?" je vprašal.

„Da!" je odgovorila napol mrtva od strahu.

„Ti ga torej ljubiš?"

„Iz vsega srca — in rajši bi umrla kakor bi se ločila od njega. O, če ga zavrneš, oče..."

„In jaz," jo je prekinil stari, „jaz nisem ničesar izvedel, ničesar videl, ničesar slutil! Ljubila sta se, sestajala se, si dopisovala — a jaz vsega tega nisem opazil?"

Stopil je k vratom in jih odprl. Obrvi so se mu nabrale in oči so se mu zlobno zaiskrile.

„Gospod Gaston, napako, ki ste jo storili, lahko popravite samo na en način!" je mrzlo rekel. S temi besedami je pokazal z roko na pot, ki se je v temi nejasno belila od hišice v smeri proti gradu.

„Idite," je zasikal, „ne prikažite se nikdar več v tej hiši in okoli nje, zakaj potem ne bi mogel prevzeti odgovornosti za vaše življenje. Povem vam: rajši vidim, da mi Julija na mestu umre kakor da bi kdaj postala vaša žena."

Gaston je stopil mimo njega do vrat.

„Ljubim Julijo," je trdno odgovoril, „in ljubil jo bom vedno, naj se zgodi, kar hoče. Zapomnite si to, gospod Gobriand!"

To rekši je mladi mož odšel.

Gobriand je obstal pri odprtih vratih, srepo zroč pred se. Težak padec ga je zbudil iz odrevenelosti. Obrnil se je in vztrepetal: Julija se je bila brez zavesti zgrudila na tla.

Deseto poglavje

ZASAČEN

Za rodbino Gobriandovih je postajalo življenje v Boisu čedalje nevzdržnejše.

Gospodar, pri katerem je Julija delala, ji je nenadoma in brez pravega razloga odpovedal službo. Ves prestrašen se je stari Gobriand odpravil k gospodu Leducu.

„Vzeli ste nam kruh izpred ust!" je jadikoval siromak. „Vi, gospod Leduc, ste nam edina pomoč! Kako naj živimo, če Juliji ne boste več dali zaslužka!"

„Ne morem pomagati," se je opravičeval Leduc, „dela nam manjka in polovico svojih delavk sem že moral odpustiti, kaj hočete! Obdržal sem samo one, ki služijo že najmanj dvajset let pri meni."

„Torej tako je, tako je!" je ponavljal obupno stari Gobriand, ne vedoč, kaj naj stori.

„Da, taka je ta stvar," je odgovoril Leduc. „In če vam smem dati dober svet, gospod Gobriand, bi vam rekel: idite iz Boisa in se preselite recimo v Pariz — tam bo vaša hči dobila dovolj dela."

Stari je odšel s pobešeno glavo.

„V Pariz! V Pariz!" so v taktu topotale njegove berglje. „V Pariz! V Pariz!" so neprestano ponavljale njegove ustnice.

Neizmernost velemesta ga je strašila. Doma je bil z juga in je bil preprost človek, preprostih nazorov in šeg, in prav tako tudi njegova žena in hči. In zdaj naj gre s temi svojimi zastarelimi nazori v ta neizmerni labirint, v ta pokvarjeni Babilon, zdaj naj se vrže v vrvenje velemesta in naj prepusti svojo ženo in hčer vsem nakljućjem in nepredvidenim slučajem in nevarnostim! A vzlic temu je pri vsakem koraku ponavljal: „V Pariz! V Pariz!"

Gobriandova groza je še narasla, ko je zvedel, da je gospod Leduc Juliji šele potem odpovedal službo, ko je bil pri njem doktor Longrave. Le-ta je bil trgovcu namignil, da se bo bogati in odlični grajski gospodi zameril, če obdrži Julijo še dalje v službi; sploh da pomeni podpirati Gobriandovo hčer toliko kakor napraviti si iz Forgesovih sovražnike.

Kakor vidimo, je torej Longrave dobro izvršil svoj maščevalni načrt.

Prišedši domov Gobriand nikakor ni prikrival resnosti položaja.

„Da, taka je stvar!" je zaječal, ko je končal svoje poročilo o obisku v mestu. „Srečo še, da imam v Letondu prijatelja, ki mi je obljubil, da mi od časa do časa kaj posodi — s tem si prihranimo nekaj za pot v Pariz, kjer bomo že kako prišli do zaslužka."

Julija ni nič odgovorila, samo pridušeno je vzdihnila. Bodočnost se ji je videla temna in polna viharjev.

Poslej je Gobriand hodil na divji lov najmanj dvakrat do trikrat na teden. Tako je vsaj nekaj denarja prišlo v hišo. Ne žena ne hči nista slutili, kam hodi starec po noči.

Tako je minilo nekaj tednov, a na obzorju se je že pripravljal vihar.

*

Nekega jutra je bil stari na preži — prejšnji in predprejšnji dan ni bil nič ustrelil, zakaj moral je biti jako oprezen, ker je gozdni čuvaj Frébaut baš te dni hodil tam okoli.

Frébaut Gobrianda še ni imel na sumu — toda nekatera srečanja v gozdu so ga vendarle presenetila in ga opozorila nanj.

V jutranji zarji je Gobriand uzrl v meglah ob jasi srno. Izpalil je oba strela in žival se je zgrudila mrtva na zemljo.

Pohabljenec se je zavlekel v jarek in se ni zganil. Imel je namreč navado, da se je po vsakem strelu skril v goščo in je prišel na dan šele potem, ko je videl, da mu ne preti več nevarnost.

Minilo je pol ure — nič ni skalilo tišine gozda, nikogar ni bilo na izpregled. Ptiči so se bili prvi trenutek po strelu razbegnili, zdaj pa so se spet spustili nazaj na veje. Torej Frébauta ni bilo v bližini.

NAJSTRAŠNEJŠI TRENUTEK MOJEGA ŽIVLJENJA

Na 15. strani spodaj je priobčen kupon za glasovanje o nagradah. Izpolnite ga, izrežite iz lista in priložite pismu ali pa nalepite na dopisnico. Podpišite in pošljite na naslov **„Roman"**, Ljubljana, Breg 10.

Doma, v družini

Našim dragim bralkam!

Vas vse vabimo k sodelovanju v tej rubriki. Vsak prispevek, ki nam ga pošljete, bomo znali ceniti in Vam bomo hvaležni zanj. Pošljite nam: svoj posebni recept za pripravo kake jedi, Vaš način čiščenja teh ali onih madežev in sploh nasvete, o katerih sodite, da niso splošno znani.

Posebno bi nas zanimali recepti za močnate jedi. Vsaka naša družina ima kak specijalni recept — tega nam pošljite in objavimo ga z Vašim polnim imenom. Kar je dobrega, naj ne ostane monopol posameznikov! Naj bo dostopno vsem!

Te prispevke bomo objavljali v tej rubriki pod naslovom: „Jaz bi takole rekla." Uredništvo.

Naša zvesta naročnica nam je poslala tole pismo:

Dragi „Roman"!

Prav rada se odzovem vabilu, ki ste ga naslovili na svoje čitateljice, kjer pišete, naj pomagajo z dobrimi nasveti in svojimi recepti, da bo gospodinjska rubrika zmeraj na višku. Prosili ste, da bi javile „Romanu" svoje recepte močnatih jedi, ki so večini še neznane ali pa poznane samo zelo majhnemu krogu ljudi. Ti recepti bi potem izšli v „Romanu" in tako postali dostopni vsaki dobri gospodinji, ki Vaš list bere. Prilagam Vam tu recept dobre močnate jedi, ki je najboljši dodatek k čaju, poleg tega pa služi tudi dobro turistom in smučarjem, ker je jako hranilna in se malokdaj pokvari. Kadar gospodinja nima časa, da bi za svoje goste napravila kako komplicirano močnato jed, jim pride ta zelo prav, ker se dolgo časa drži.

Mandljev kruhek

3 jajca in 25 dek sladkorja mešaj tako dolgo, da postane masa gosta (okrog četrt ure). Potem prideni četrt kile rozin, prav toliko neoluplienih mandljev in 40 dek moke. Vse skupaj dobro premešaj in iz te goste mase naredi 3 ali 4 hlebčke, ki jih daš v pekač, pomažeš z jajcem in daš v peč, kjer se peko na zmernem ognju.

Če nimaš pri roki mandljev, vzameš lahko tudi orehe.

Kruh je tem boljši, čim starejši je, ker postane vležan. Serviraš ga pa tako, da ga razrežeš na zelo tanke rezi in ga daš kot pecivo k čaju.

Prosim Vas, da mi javite, ako Vam je mogoče pismeno, kako je ta mandljev kruhek ugajal drugim čitateljicam „Romana" in kako so z njim zadovoljne. I. K. v L.

Posebno dober in okusen kostanj

Potrebščine: 1 kg kostanja, žlico sladkorja, malo soli, žlico surovega masla. Kostanj olupi in stresi v vrelo slano vodo, kjer naj se tako dolgo kuha, da se rjava kožica lahko olušči. Potem dodaj sladkor, surovo maslo in, če hočeš malo mleka, ali pa vode in vse skupaj duši 15 minut. Potem ga serviraj.

Sredstva za domačo uporabo

Umazano z usnjem tapecirano pohištvo očistiš tako, da usnje obrišeš z mešanico dveh tretjin vinskega cveta in ene tretjine deževnice.

„PLANINKA"

zdravilni čaj

iz najboljših zdravilnih zeliščc, čisti in prenavlja kri in učinkuje izborno pri slabi prebavi želodca, zaprtju telesa, napenjanju, nerednem delovanju črev, hemoroidih (zlati žili), poapnenju žil, izpuščajih in žolčnem kamnu. Preprečuje kislino in zbuja tek. Pravi „Planinka" čaj je zaprt in plombiran in ima napis:

Lekarna Mr. Ph. Bahovec, Ljubljana

ter stane zavojček 20 Din

Kostanjeva torta

Potrebščine: 21 dkg kostanjev, 4 jajca, 15 dkg sladkorja, 1 zavojček **Dr. Oetker-jevega vanilinovega sladkorja,** 7 dkg mandljev, 1 čajna žlička **Dr. Oetkerjevega pecilnega praška.**

Priprava: Skuhani, olupljeni in stolčeni kostanji se pasirajo. Rumenjaki se s sladkorjem, ki mu je dodan vanilinov sladkor, jako fino premešajo in potem se pridajajo olupljeni in stolčeni mandlji, pasirani kostanji in po temeljitem premešavanju sneg iz preostalih 4 beljakov. Predno se presiplje zmes v namazani in z moko potreseni tortni model, se ji nalahno primeša 1 čajna žlička **Dr. Oetkerjevega pecilnega praška.**

ALI HOČEŠ BITI LEPA?

Ni pravlica, da so že stari Egipčani poznali kozmetična sredstva. Ko so odkopavali Tutankhamonovo grobnico, so našli v njej posodice pomad in neverjetno lepo dišečih vonjav. To je najboljši dokaz, da ljudje skrbe za lepoto, kar obstoji svet . . .

Kaj se danes uporablja za ohranitev lepote in svežosti, ki si je želi vsaka ženska?

ZORAIDA KREMA ohranja svežost in mladost lica ter odstranjuje gube, ki so največji sovražnik lepote. Dnevna in nočna krema, lonček Din 12.50.

ZORAIDA MILO je izredno dehteče, priporočljivo za vsako polt in se izvrstno peni.

Elegantno opremljena škatlica Din 12.—.

ZORAIDA PUDER v vseh barvah, bel, rožnat, cremé, ocre, naturelle, je najlažji in brezhiben.

Okusno pakiran v škatlicah Din 6.—, 12, 20.—.

MILCH-KREMA DR. BROEMA je edino sredstvo proti pegam in madežem.

Dnevna in nočna krema, lonček Din 12.50.

MELITIS KREMA (rastlinski vosek) je čisti naravni preparat, ki v nekaj dneh odpravi lišaj.

Škatlica Din 10.—.

BORAKS je na vsak način potreben dodatek vode pri umivanju.

Škatlica Din 10.—.

Poslednja novost na polju kozmetike so vsekakor preparati:

„OPERA":

„OPERA" Eau de Cologne, elegantno opremljena s 100 grami vsebine Din 40.—.

„OPERA" parfem, izredno dehteč, elegantno adjustirana steklenica Din 50.—.

„OPERA" krema za lice, lonček Din 40.—.

„OPERA" puder, v vseh barvah, velika škatla Din 30.—.

Vse gori opisane preparate prodaja in razpošilja s pošto

PARFUMERIJA URAN, Mestni trg 11, Ljubljana

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1931,

ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA" je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obrajtan.

V „Veliki Pratiki" najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solnčnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — poštne določbe za Jugoslavijo; lestvice za kolke, za pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabelo hektarov v oralih; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA" se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d. v Ljubljani.

HUMOR

Zahvala

V prvem nadstropju pod mano stanuje zakonski par. On je star že skoraj šestdeset, ona pa je še mlada, lepa. Često me povabita na čaj.

Včeraj sem dobil kartico.

„Po milosti njega, ki je nad nami, sva dobila sina ...“

Slab posel

„Gospod ravnatelj, zakaj ste me odpustili? Saj nisem nič naredil ...“

„Prav zato ...“

V bolnici

Doktor je pravkar opazil, da eden njegovih bolnikov pljuje po tleh.

„Človek božji,“ mu re?e razjarjen, „pomislite vendar, da niste sami v bolnici. Ali ne veste koliko bacilov je v vsakem pljunku?“

„Saj sem jih pohodil.“

Prošnja

Knjigovodja: „Gospod šef, ob štirih bi rad šel za pogrebom svoje tašče.“

Šef: „Jaz tudi!“

Andrée in njegov soimenjak

Pri inspekciji nekega švedskega polka, ki jo je vodil sam švedski kralj, je prišlo do tegale pogovora.

Kralj: „Kako se pišeš?“

Vojak: „Andrée, Veličanstvo.“

Kralj: „Ali veš, da je to zelo slavno ime?“

Vojak: „Da, Veličanstvo. Mož, ki se je tako pisal, je hotel leteti na severni tečaj.“

Kralj se je razveselil, ko je videl, kako dobro poznajo vojaki narodne junake, in ga še nadalje izpraševal:

„Kje si to zvedel?“

„Gospod poročnik mi je povedal,“ pojasni vojak.

„Pa ti je še kaj drugega rekel?“

„Da, Veličanstvo,“ odvrne vojak. „Rekel mi je: ‚Škoda, da te ni takrat vzel s seboj‘.“

Prijateljstvo

Ko je bil slavni francoski pisatelj Zola še mlad, je bil zelo dober prijatelj Julesa Clarétieja, glavnega urednika pariškega „Tempsa“. Nekoč mu je poslal svojo novo knjigo s temle pismom:

„Dragi prijatelj, stori kaj za mojo knjigo, saj veš — roka roko umije ...“

Leto nato se je Zola sprl s svojim prijateljem. Nekega dne je celo izšel v konkurenčnem listu njegov napad na Clarétieja.

Clarétie pa si je znal pomagati. Ponatisnil je napad, dodal pismo, ki mu ga je bil Zola pred letom pisal in pristavil:

„Zdi se mi, da rok gospoda Zolaja nisem dovolj umil ...“

„Oba, Veličanstvo ...“

Friderik Veliki je imel med svojimi vojaki tudi Francoze. Ker ti po večini niso znali nemški, Friderik Veliki pa se ni nikdar poslu?eval drugega jezika, čeprav je francosko dobro govoril, so se morali učiti na pamet odgovore na vprašanja, ki jih je vladar stavil vsakemu vojaku. Ta vprašanja so bila: „Koliko si star, koliko let že služiš v moji vojski, ali imaš še očeta in mater?“

Nekoč pa se je zgodilo, da je vladar vprašanja nekoliko premenjal. Nastal je tale pogovor:

„Koliko let že služiš v moji vojski?“

„Eno in dvajset.“

Kralj se je začudil, videč, da je vojak še mlad.

„To ni mogoče. Koliko pa si star?“

„Eno leto.“

„Vraga, ne govori neumnosti. Ali si ti trapast, ali jaz?“

„Oba, Veličanstvo ...“

V znamenju prometa

„Za božjo voljo, kaj pa je z vami?“

„Pet minut sem bil prometna ovira.“

V vlaku

Nekoč sem se vozil v vlaku z gospodom, ki je imel pri sebi nadebudnega sinčka. Ta deček se je neprestano smukal okrog mene in si brisal čevlje ob moje hlače. Ker le ni dal miru, me je minila potrpežljivost. Obrnil sem se k sopotniku in mu rekel: „Če ne boste naučili svojega paglavca spodobnosti, vam zagodem tako, da boste dolgo pomnili.“

„Mislite? Smešno! Človek mi hoče zagosti ... Pred štirinajstimi dnevi sem napovedal konkurz. Moje podjetje je šlo k vragu, pohištvo je zastavljeno, iz stanovanja so me vrgli, žena mi je pobegnila z ostankom denarja, pred dobro uro je pankrt vrgel svoj in moj vozni listek skozi okno, pravkar mi je sprevodnik povedal, da se peljem že šest ur v napačno smer — in zdaj pridete vi in mi pravite, da mi hočete zagosti, da bom dolgo pomnil.“

Najboljše tamburice

Farkaševega in sremskega sistema izdeluje in razpošilja z jamstvom stara tovarna tamburic

STJEPAN M. GILG

SISAK, 251, Hrvatska.

Cenik tamburic pošiljem na zahtevo zastonj. Odlikovan z dvema zlatima kolajnama.

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglašajo vsako leto, pač pa ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben.

„Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev pecilni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd.

tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipenja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi fabrikati, ker se često ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi,
pudinge in spenjeno smetano,
kakao in čaj,
šartlje, torte in pecivo,
jajčni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša ½ zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 jajčni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbiro izvrstnih predpisov za pripravo enostavnih, boljih, finih in najfinejših močnatih jedi, šartljev, peciva, tort i. t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinj — tudi onih, ki stavijo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začetnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.

Nervozni umirajo zgodaj!

Ste li opazili pri sebi četudi le tupatam katerega izmed naslednjih znakov bližajoče se živčne oslabelosti?

Hitro razburjenje, nerazpoloženje drgetanje udov, nemirnost, utripanje srca, omotični napadi, tesnobnost, nespečnost, nemirne sanje, neobčutljivost posameznih telesnih delov, plašljivost, prevelika razdražljivost spričo ugovarjanja, ropota, duha, poželenje po omamilih, tobaku, alkohola, čaju, kavi, trzanje očesnih vek ali migljanje pred očmi, naval krvi, tesnoba, muhavost, odpoved spomina ali govora, izredna nagnenja ali odvratnost. Ako se pojavi pri Vas kateri teh znakov nervoznosti, eden močan ali več hkrati, tedaj

so Vaši živci resno oslabljeni in potrebujejo okrepila.

Ne pustite tega vnemar še naprej, ker slede temu lahko kmalu resne motnje duševnih zmožnosti, kot nesmiselno govorjenje in nazavedna dejanja, hitra telesna propast in zgodnja smrt. Nič ni na tem, odkod Vaša živčna oslabelost, vabim Vas, pišite mi! Radevolje Vam

zastonj in **poštnine prosto** enostaven način **odkrijem**

ki Vam bo pripravil veselo iznenadenje. Morda ste za razna sredstva izdali že mnogo denarja, dosegli pa v najboljšem slučaju le kratkotrajno zboljšanje. Zagotavljam Vas, da poznam pravi način

kako slabosti Vaših živcev odpomoči.

Ta način prinese obenem tudi zboljšanje razpoloženja, veselje do življenja, moč in delazmožnost, da, pisal mi je že marsikdo, da ga je povsem prerodil. **To dokazujejo tudi mnenja zdravnikov.** Stane Vas samo dopisnico. Pošljem Vam zelo poučno

knjigo popolnoma zastonj.

Če Vam ni mogoče pisati takoj, si **spravite ta oglas!**

Ernst Pasternack, Berlin. SO.
Mihaelkirchplatz No 13. Abt. 505.

Kupon št. **1**

(filmska vprašanja)

(gl. stran 8)

Kupon št. **I**

(Najstrašnejši trenutek)

Najboljši: št. ..... (3 glasovi)
drugi: št. ..... (1 glas)

(gl. stran 12)

UGANKE

Oglase glej na 15. strani!

STEBER

Črkam:

K	●	S	T	A
A	●	R	T	A
Z	●	E	D	A
B	●	R	O	N
A	●	T	O	N
S	●	E	P	A
P	●	T	E	R
O	●	B	O	J
A	●	I	C	A
V	●	T	E	Z
I	●	O	N	A
A	●	I	J	A
P	●	T	E	R
S	●	I	L	A
U	●	O	D	A
P	●	S	E	K

Dodaj še po eno črko namestu pik, da dobiš v vodoravnih vrstah same samostalnike, v napični pa naslov nekega lista.

VERIGA

Iz zlogov
da, ko, lo, ma, na, o, pa, sa, ter, ti,
sestavi devet dvozložnih besed tako, da bo zadnji zlog ene besede obenem prvi zlog naslednje besede. Prvi in zadnji zlog verige dasta žuželko.

LESTEV

1	2
3	4
5	6

Vstavi namestu številk prave zloge, potem kombiniraj iz njih tele besede:

1, 2, 3 = koča.
3, 2 = otok v Vzhodni Indiji.
4, 1 = čutilo.
4, 3, 5 = jed.
4, 6, 5 = del pohištva.
2, 5 = denarna enota.
3, 5, 3 = zločinec iz sv. pisma.
5, 6 = del roke.

IZPOPOLNILNICA

N J V Č S V T T R K M S L Š S L V
T J B M N Š L P T K J R N J S N V
S P R S T V L J V R N P S T V
P R Š R N

Izpopolni soglasnike s pravimi samoglasniki in dobiš znan citat.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. Moško ime; steber; 2. Škodljivka železa; grški letalec; 3. Doba; umetnik; pritrdilo; 4. Moško ime; soprebivalec; 5. Ključavnica; predlog; 6. Zaimek; pristaš grškega filozofa; 7. Števnik; hrup; egiptovski bog; 8. Član frankovske vladarske rodbine; zlato (fr.) 9. Plevel; pokrajina v Jugoslaviji; medmet; 10. Mesto pomorske bitke; pismo; 11. Ima vsak človek; grška črka; mesto v Slavoniji; 12. Slovenski geograf; Čapkova drama; čutilo; 13. Kvarta; rimski cesar; nebeška hrana.

Navpično: A. Kalif; žensko ime; B. Ruski narodni junak; otok v Sredozemskem morju; 6. Pisana roba; sadra; D. Medmet; glasbeno delo; latinski veznik; E. Egiptovski bog; trud; italijanski slikar; F. Moško ime; G. Latinski pesnik; delavec; H. Kraj pri Ljubljani; I. Bog ljubezni; nebesna točka; K. Denar; enota dela; ol; L. Reka v Rusiji; pijača; vez; M. Svetopisemski naziv film Ite Rine, po katerem je naša rojakinja zaslovela; N. Perzijski denar; vladar; sa.

SKRIT PISATELJ

E E P O P E L E A L I O E R A

* * * * * * * * * * * * * * * * * *

A A R A R A K A T K O T A O T

Poišči prave črke, da dobiš v navpičnih vrstah samostalnike, v srednji vrsti pa slovenskega pisatelja.

POSETNICA

Renata Zv. Vidič

Celje

Njenega moža se vsakdo boji. Kaj je?

PREKOTNICA

R	A	—	—	—	—
—	R	A	—	—	—
—	—	R	A	—	—
—	—	—	R	A	—
—	—	—	—	R	A

1. Francoski pisatelj, 2. Zastava, 3. Reka v Bosni, 4. kemijska spojina, 5. Reka v Rusiji.

IZPOPOLNILNICA

●● ag, r●● a, ●l●● a, o●● d
o●● l, ●● va, ●● st, k●● a
m●● a, k●● g, ●● ka.

Namestu pik vstavi prave črke, da dobiš same samostalnike, nove črke pa ti dajo znan slovenski pregovor.

Rešitve ugank v zadnji številki

K r i ž a n k a. Vodoravno: 1. Pot, serenada; 2. Ob, Sovonarola; 3. Zapisek, galun; 4. Drob, loj, gama; 5. Rahitik, Zorin; 6. Orinoko, na; 7. Diva, Amadis; 8. Jo, radij; 9. Somalija, al; 10. Ela, evo, eva, 11. Mira, Alabama; 12. Ibanez, navada; 13. Tat, parada, os. — Navpično: A. Pozdrav, Semit; B. Obara, koliba; C. Pohod, Marat; D. Sibirila an; E. Sas, Tivoli, ep; F. Evelina, Aza; 6. Rokoko, jel; H. En, karavana; I. Nag, Zoma, obad; K. Arago, Ada, Ava; L. Dolar, dilema; M. Aluminij, Rado; N. Ananas, na, as. — K n j i ž e v n i o g l a s. Vzemi tiste črke v naslovih knjig, ki jih povedo številke cen, in dobiš: „Naša beseda". — V p r a š a j. Lisica. Sirena, lopata, adular, srobot, Vračar. panter, Libija, napaka, okular, Ržešov, slepar, koleno, Sovnek, Amalfi. V vprašalu čitaš: „Ali si naročnino že poravnal?" — S k r i t p r e g o v o r. Pridni najde dosti kruha, lakota mori lenuha. — P r e g o v o r i. Kar mačka rodi, rado miši lovi. — B e s e d n i c a. Rjava kosa ne kosi. — P o s e t n i c a. Knjigovez. — S t e b e r. Kropa, Kotor, Otoče, Sinaj, Tržič, Aluta, Lapad, Kranj, Ktnal, Kočna, Drina, Mačva. — Oton Župančič. — Č r k o v n i c a. Čitaj v prekotnici od gornjega desnega kota: Kadar se dere bahač, modri možaki molče. — R a č u n s k a u g a n k a. Prvi je imel 10, drugi pa 6 jabolk.

Izdaja za konsorcij „Romana" K. Bratuša; urejuje in odgovarja Vladimir Gorazd; tiskajo J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja Janez Vehar; vsi v Ljubljani.